

Indenrigs- og boligminister Kaare Dybvad Bek
Indenrigs- og Boligministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Dato 24.09.2021

Dataetisk Råds høringssvar vedr. Forslag til Lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister

1. Dataetisk Råd er et regeringsnedsat forum, som bl.a. rådgiver Folketinget, ministre og offentlige myndigheder om dataetiske spørgsmål ved brugen af data og ny teknologi, herunder i lyset af de mange fordele, som brugen af data og ny teknologi kan give.

Rådet forholder sig til etiske spørgsmål om forholdet mellem på den ene side fordelene ved anvendelse af ny teknologi og på den anden side hensynet til borgernes grundlæggende rettigheder, retssikkerhed og grundlæggende samfundsmæssige værdier.

Ved forslag til lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister (kommunernes kontrol med bopælsregistreringen i CPR m.v.), er der blandt andet stillet forslag om, at kommunerne under visse betingelser kan indhente kontoudskrifter fra borgernes pengeinstitutter uden borgernes samtykke, i det omfang sådanne oplysninger kan medvirke til at fastlægge de pågældendes bopælsforhold og andre oplysning ikke er tilstrækkelige.

Dataetisk Råd har ikke været hørt over lovforslaget, men finder det relevant at fremsætte bemærkninger.

2. Dataetisk Råd har følgende bemærkninger til lovforslaget:

Dataetisk Råd finder, at hensynet til et korrekt og retvisende CPR-register er et anerkendelsesværdigt formål, men det er rådets opfattelse, at den forslåede adgang til uden samtykke at indhente bankoplysninger i form af kontoudtog er dataetisk betænkeligt.

Lovforslaget indebærer, at kommunerne får adgang til at indhente oplysninger så at sige i blinde, dvs. uden på forhånd at vide eller kunne vide, om oplysningerne vil kunne anvendes til det givne formål (at fastslå borgerens bopæl).

En sådan indhentelse har uanset sin sit specifikke formål og sit afgrænsede anvendelsesområde efter rådets opfattelse karakter af fishing expedition eller datahøst og adskiller sig i øvrigt grundlæggende fra den måde myndigheder normalt oplyser sager i det offentlige, jf. retsgrundsætningen om offentlige myndigheders oplysningspligt.

Det er rådets opfattelse, at en sådan indsamling af oplysninger udgør et alvorligt indgreb i borgernes privatliv, som meget nøje bør afvejes i forhold til de gevinster, der søges opnået. Der ses ikke foretaget en nærmere analyse og vurdering heraf, og det er således uklart, hvorvidt indgrebet er proportionalt.

Efter rådets opfattelse bør vurderingen omfatte rimeligheden af at indsamle data om borgerne, uden at kommunerne reelt kan vide om indhentelsen vil forsyne kommunerne med relevante oplysninger og med overvejende sandsynlighed vil omfatte private oplysninger, som kommunerne under andre omstændigheder ikke vil være berettiget til at indhente – heller ikke med borgerens samtykke.

Dataetisk Råd anbefaler derfor, at der, inden lovforslaget fremsættes i Folketinget, foretages en analyse og vurdering af forslagets proportionalitet i forhold til de væsentlige dataetiske betænkeligheder, der er forbundet med indsamling af oplysninger i blinde og indsamling af unødvendige og efter omstændighederne meget private oplysninger.

Såfremt lovforslaget fremsættes, anbefaler rådet, at der fastsættes klare regler, som sikrer, at kommunerne ikke anvender de indhentede oplysninger til andet formål end det udtrykkeligt angivne og at oplysninger, som ikke kan anvendes til at fastslå borgernes bopæl, straks slettes.

Rådet anbefaler endvidere, at borgerne i muligt omfang orienteres inden indsamlingen og får mulighed for at gøre indsigelse imod indsamlingen, inden den iværksættes.

Rådet henviser i øvrigt til principperne i rådets værktøj til myndigheder, der arbejder med datasamkøring. Værktøjet skal understøtte, at offentlige myndigheder gør sig de nødvendige overvejelser forud for beslutninger om samkøring af data ved brug af nye teknologier og vil også kunne fungere som guide ved udarbejdelse af lovforslag til bredere, dataetiske overvejelser med henblik på at træffe beslutninger, der er dataetisk forsvarlige.

Ud over dataetiske aspekter indebærer lovforslaget principielle spørgsmål vedrørende borgernes retssikkerhed, bankhemmeligheden mv., som ikke synes at være belyst i lovens forarbejder.

Lovforslaget ses endvidere at indebære en fravigelse af det forvaltningsretlige undersøgelsesprincip, der gælder for offentlige myndigheder om, at myndighederne alene må indhente nødvendige og relevante oplysninger til brug for behandling af en sag vedrørende konkrete borgere. Dette synes heller ikke at være belyst i lovens forarbejder.

Dataetisk Råd står til rådighed for uddybning, yderligere rådgivning mv.

Med venlig hilsen for Dataetisk Råd

Johan Busse

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'J. Busse', written in a cursive style.

Formand
Dataetisk Råd